

Nodokļu jomas mērķarhitektūras apraksts

Valsts ieņēmumu dienests

Versija	v.1.01
Datums	07.07.2025.

Izmaiņu vēsture

Versija	Datums	Izmaiņas	Autors
1.0	20.06.2025.	Sākotnējais dokuments	Mārtiņš Zviedris
1.01	07.07.2025.	Vienādots nosaukums no domēna uz jomu visā dokumentā	Mārtiņš Zviedris

Satura rādītājs

1.	Ievads	4
1.1.	Dokumenta nolūks un mērķauditorija.....	4
1.2.	Jomas arhitektūras tvērums.....	4
1.3.	Termini un saīsinājumi	5
1.4.	Saistītie dokumenti	6
2.	Jomas esošās arhitektūras novērtējums	7
3.	Jomas attīstības mērķi un principi.....	9
3.1.	Jomas attīstības mērķi	9
3.2.	Jomas attīstības principi	10
4.	Jomas mērķarhitektūra	13
4.1.	Juridiskais skats.....	13
4.2.	Organizācijas skats.....	14
4.2.1.	Funkcijas	14
4.2.2.	Pakalpojumi	17
4.3.	Semantiskais skats	19
4.4.	Tehniskais skats	21
4.4.1.	Informācijas sistēmas	21
4.4.2.	Sistēmu sadarbība un integrācija	22
4.4.3.	IKT infrastruktūra	23
5.	Mērķarhitektūras ieviešanas ceļa karte.....	24
5.1.	Pasākumu plāns	24
5.2.	Mijiedarbība ar citām jomām.....	29
5.3.	Riski.....	29

1. Ievads

Šis dokuments izstrādāts Valsts ieņēmuma dienestā (VID) un kalpo kā pamats tālākai nodokļu jomas informācijas sistēmu attīstības plānošanai. Tajā ir apkopoti VID stratēģiskie mērķi un plānotie sasniežamie rezultāti, kas ir saistīti ar informācijas tehnoloģiju pielietojumu, kā arī definēti informācijas sistēmu arhitektūras attīstības principi, lai ilgtermiņā atbalstītu mērķu sasniegšanu.

1.1. Dokumenta nolūks un mērķauditorija

Šis dokuments piedāvā detalizētu analīzi par normatīvā regulējumu prasību izmaiņām, nodokļu pakalpojumiem un izmantotajiem informācijas un tehnoloģiju risinājumiem. Tajā definēti nākamie attīstības mērķi un ilgtermiņa stratēģija, kas balstās uz VID attīstības stratēģiju nākamajiem trīs gadiem, vienlaikus ieskicējot risinājumu attīstību piecu gadu perspektīvā.

Dokuments sniedz vispārēju attīstības virzienu pārskatu, atstājot konkrētu risinājumu un tehnoloģiju izvēli attiecīgā pasākuma plāna punkta realizācijas posmam. Izvēle tiek veikta, vērtējot atbilstību arhitektūras principiem, funkcionālās un tehnoloģiskās prasības, drošību, uzturamību, kā arī pieejamos resursus un kompetences.

Dokumenta mērķauditorija ietver šādas grupas:

- Valsts ieņēmuma dienesta Nodokļu pārvaldi, Nodokļu nomaksas veicināšanas pārvaldi, Nodokļu maksātāju uzvedības analīzes un prognozēšanas pārvaldi - kā primārā jomas biznesa lietotāju grupu
- Valsts ieņēmuma dienesta vadības grupu - kā atbildīgos par organizācijas stratēģijas īstenošanu
- Valsts ieņēmuma dienesta Informātikas pārvaldi - kā atbildīgos par informātikas un komunikācijas tehnoloģijām VID
- Valsts IKT politikas plānotāji - kā atbildīgie par kopējo valsts IKT attīstību

1.2. Jomas arhitektūras tvēruma

Dokuments ir fokusēts uz VID atbildībā esošo nodokļu politikas īstenošanas nodrošināšanu aprakstot nodokļu jomas funkcijām, kā arī sniegtajiem pakalpojumiem un to attīstību. Tas ietver šādas pakalpojumu grupas:

- Nodokļu pakalpojumi iedzīvotājiem
- Nodokļu pakalpojumi uzņēmumiem
- Akcīzes pakalpojumi
- Vispārējie pakalpojumi

Dokumentā atspoguļoti jomas arhitektūras skati:

1. Juridiskais skats identificē paredzamās jomas regulējošo normatīvo aktu izmaiņas.
2. Organizācijas skats apraksta jomas mērķa funkcijas un pakalpojumus, plānotās izmaiņas tajās.
3. Semantiskais skats definē izmaiņas jomas informācijas resursos.
4. Tehniskais skats raksturo jomas mērķa informācijas sistēmas, to sadarbību un izvietošanas principus.

1.3. Termini un saīsinājumi

Tabula 1 Termini un saīsinājumi

Termins, saīsinājums	Skaidrojums
API	Lietojumprogrammu saskarne (Application Programming Interface)
APAS	Administratīvo pārkāpumu automatizētā sistēma
Arhitektūras skats	Arhitektūras skati attēlo noteiktu arhitektūras jomu. Tipiski tiek izdalīti četri skati – biznesa, informācijas, lietojumprogrammu un tehnoloģiju (angl. – <i>Architecture View</i>)
Arhitektūras joma	Arhitektūras joma ir arhitektūras strukturējums, kas tipiski tiek iedalīts pēc darbības virzieniem (angl. – <i>Architecture Domain</i>)
ASIS	Audita atbalsta informācijas sistēma
CARF	<i>Crypto-Asset Reporting Framework</i> (Kriptoaktīvu ziņošanas standarts)
CESOP	<i>Central Electronic System of Payment information</i>
CI/CD	Continuous Integration / Continuous Delivery
CSDD	Ceļu satiksmes drošības direkcija
CSP	Centrālā statistikas pārvalde
CVK	Centrālā vēlēšanu komisija
DAC1	Direktīva par administratīvo sadarbību nodokļu jomā (par ienākumiem no darba, pensijām, īpašumiem u.c.)
DAC2	Automātiska finanšu kontu informācijas apmaiņa (balstīta uz CRS)
DAC4	Valstu pārskatu apmaiņa (Country-by-Country Reporting)
DAC5	Piekļuve labuma guvēju informācijai (AML kontekstā)
DAC6	Ziņojamie pārrobežu nodokļu plānošanas darījumi
DAGR	Datu apmaiņas risinājums (valsts pārvaldes sistēmu integrācijai)
DNS	Datu noliktavas sistēma
EDS	Elektroniskās deklarēšanas sistēma
ECI	<i>Excise Control System</i>
EMCS	Akcīzes preču aprites kontroles sistēma
EMDAS	Elektroniskā muitas datu apstrādes sistēma
EIRA	<i>European Interoperability Reference Architecture</i>
e-Adrese	Vienotā digitālā saziņas adrese iedzīvotājiem un uzņēmumiem
ESDSS	PVN informācijas apmaiņas modulis
ESKORT	Datorizētā nodokļu maksātāju riska novērtēšanas sistēma
ESNDA	Eiropas Savienības nodokļu datu apmaiņas sistēma
FPRAS	Fizisko personu risku analīzes sistēma
GID	Gada ienākumu deklarācija
GDPR	Vispārīgā datu aizsardzības regula
IAUI	Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcija
IKT	Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas

Termins, saīsinājums	Skaidrojums
LB	Latvijas Banka
LVM	Latvijas valsts meži
MAIS	Maksājumu administrēšanas informācijas sistēma
NIS	Nodokļu informācijas sistēma
NMAS	Nodokļu maksātāju apziņošanas sistēma
OSS	<i>One Stop Shop</i> (vienas pieturas PVN režīms ES e-komercijā)
PDB	Publiskojamās informācijas datubāzes sistēma
PVNA	PVN atmaksas modulis
SEED	Akcīzes preču aprītē iesaistīto personu reģistrācijas datu apmaiņas modulis
SME	<i>Small and Medium-sized Enterprises</i> (mazie un vidējie uzņēmumi)
TOGAF	<i>The Open Group Architecture Framework</i>
UR	Uzņēmumu reģistrs
VID	Valsts ieņēmumu dienests
VIDISS	VID informācijas sistēmu savienotājs
VMD	Valsts meža dienests
VSAA	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
VTUA	Valsts tehniskās uzraudzības aģentūra
VZD	Valsts zemes dienests

1.4. Saistītie dokumenti

Tabula 2 Saistīto dokumentu uzskaitījums

Nr.	Dokumenta nosaukums, kods	Datums	Saistība ar šo dokumentu
1.	Valsts ieņēmumu dienesta attīstības stratēģija 2023.–2026. gadam	18.05.2023	Dokuments nosaka jomas primārās atbildīgās iestādes, Valsts ieņēmumu dienesta, mērķus un rezultātus, kam pakārtojas arhitektūras mērķi un sasniedzamie rezultāti.
2.	MK 2023. gada 13. decembra rīkojums Nr. 892 "Par Digitālās transformācijas pamatnostādņu 2021. – 2027. gadam ieviešanas plānu 2023. –2027. gadam"	13.12.2023.	Identificēti valsts līmeņa pasākumi, tai skaitā nodokļu jomas attīstībai
3.	Novērtējuma ziņojums ar VID pašreizējās darbības un stratēģijas analīzi	10.10.2022	Identificētas tai skaitā nodokļu jomas SVID

2. Jomas esošās arhitektūras novērtējums

Jomas esošās arhitektūras komponentes ir pieejamas VIRSIS sistēmā, savukārt, arhitektūras novērtējumā gūtie galvenie secinājumi apkopoti SVID analīzes formā (3.tabula), lai plānojot mērķarhitektūru:

- maksimāli izmantotu stiprās puses esošajā situācijā;
- novērstu vai ierobežotu vājās puses;
- izmantotu iespējas;
- mazinātu draudu iestāšanās varbūtību vai draudu iestāšanās sekas.

Tabula 3 SVID analīze

STIPRĀS PUSES	VĀJĀS PUSES
• Spēja pielāgoties ārējai videi: VID demonstrē augstu elastību, pielāgojoties mainīgajiem ārējās vides apstākļiem un likumdevēja prasībām, veiksmīgi izpildot gan pamatfunkcijas, gan papildpienākumus. • Digitālie pakalpojumi un komunikācija: VID nodrošina plašu tiešsaistes pakalpojumu klāstu un konsultāciju iespējas, izmantojot dažādus komunikācijas kanālus, kas uzlabo pieejamību un klientu apmierinātību. EDS pieejams gandrīz ikvienam iedzīvotājam. Tai skaitā ieviesta uzņēmumu reitingu sistēma. • Līderība IKT jomā: VID ir viens no līderiem informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (IKT) attīstībā valsts pārvaldē. Tas ietver: ➤ Nepārtrauktu informācijas sistēmu attīstību ➤ Skaidru atbildības sadalījumu ➤ Lielu uzkrāto datu apjomu • Sadarbība un datu apmaiņa: VID ir atvērts sadarbībai ar tautsaimniecības nozaru pārstāvjiem un citām kompetentajām iestādēm, daloties ar uzkrātajiem datiem un veicinot starpinstitucionālu sadarbību. • Darba vides un personāla attīstība: VID pievērš uzmanību darba vides uzlabošanai un modernizācijai, kā arī darbinieku profesionālajai attīstībai, kas veicina organizācijas ilgtspēju un efektivitāti. Horizontālā tīklošanās Eiropas līmeņa darba grupās. •	• Kapacitātes ierobežojumi: VID ir sasniegti kapacitātes griesti, un ierobežoto resursu dēļ pastāv risks, ka ilgtermiņā varētu būt grūtības nodrošināt esošo pakalpojumu līmeni. • Atkarība no IT sistēmām: VID darbības procesi ir pilnībā atkarīgi no informācijas tehnoloģiju sistēmām, kas rada risku sistēmu bojājumu gadījumā. • Sezonāla slodze un personāla trūkums: Dažu funkciju sezonālais raksturs un klientu apkalpošanas specifika prasa daudzpusīgi kompetentus darbiniekus. Tas ietekmē arī nevienmērīgu sistēmu noslodzi. • Darbinieku pārslodze: Pieaugošā slodze un sarežģītie normatīvie akti rada virsstundas un izdegšanas risku. • Birokrātiskas prasības: Normatīvais regulējums joprojām satur liekas prasības klientiem, kas neveicina efektīvu nodokļu saistību izpildi. Rada papildus sarežģītību sistēmu izstrādē un pielāgošanā. • Datu pārvaldība un datu kvalitāte: Nodokļu nomaksas jomā svarīgu lomu ieņem datu analīze. Tomēr datu kvalitāte ne vienmēr ir atbilstoša, kā arī ir jāveicina datu pārvaldības spēja organizācijā.

IESPĒJAS	DRAUDI
• Digitālā transformācija: Iespēja turpināt attīstīt digitālos pakalpojumus, automatizāciju un datu analītiku, lai uzlabotu efektivitāti. • Starptautiskā sadarbība: Datu apmaiņa un sadarbība ar citām iestādēm un valstīm nodrošina efektīvāku nodokļu administrēšanu. • Procesu vienkāršošana: Nodokļu saistību izpildes procedūru vienkāršošana, sistēmiski identificējot liekas birokrātiskas prasības un sniedzot priekšlikumus normatīvo aktu grozījumiem un ieviešot atvieglotas procedūras • Sabiedrības uzticības stiprināšana: Uzticama partnera lomas stiprināšana, ievērojot ētikas un caurspīdīguma principus.	• Politiskā nenoteiktība: Politisko spēku nespēja vienoties par nodokļu reformām vai sasteigtas vienošanās, kam nav atvēlēts pietiekams laiks sistēmu izmaiņu veikšanai, var kavēt attīstību. Tai skaitā veidojas datu kvalitātes pārrāvumi, kas apgrūtināta tālāko analīzes posmu. • Finansējuma nestabilitāte: Nepietiekams vai neprognozējams finansējums apgrūtina ilgtermiņa plānošanu. Tuvākajos gados papildus paredzēts būtisks bāzes finansējuma samazinājums. • Kiberdrošības riski: Pieaugošā atkarība no IT sistēmām palielina riskus saistībā ar datu drošību un sistēmu darbības nepārtrauktību. • Sabiedrības tolerance pret ēnu ekonomiku: Augsta tolerance pret nedeklarētu darbu un aploksņu algām apgrūtina nodokļu iekasēšanu. • Tehnoloģiju novecošana: Tehnoloģisko risinājumu novecošanās un to atbalsta pārtraukšana (Informix, VIDISS komponenti, datu analītikas risinājumu komponenti u.c.), nepietiekami ātra veco sistēmu izslēgšana • IT izstrādes pieejamība: IT sistēmu izstrādes cenu inflācija, radot risku nerealizēt visas plānotās un jau iesāktās IS izmaiņas, kā arī ierobežota Informātikas pārvaldes IT speciālistu un pakalpojumu sniedzēju (t.sk. izstrādātāju) pieejamība tirgū un to piesaistes iespējas, ņemot vērā salīdzinoši ierobežoto atalgojumu

3. Jomas attīstības mērķi un principi

Jomas attīstību nosaka tā attīstības mērķi (3.1. nodaļa) un principi (3.2. nodaļa). Mērķi nosaka pārskata periodā sasniedzamos galvenos rezultātus. Arhitektūras principi definē risinājumu arhitektūras izstrādē piemērojamās vadlīnijas ar mērķi veicināt arhitektūras komponentu sadarbību, atbilstību labākajai praksei un sniegt atbalstu lēmumu pieņemšanai.

3.1. Jomas attīstības mērķi

Vidējā termiņā sasniedzamie nodokļu jomas mērķi ir izvirzīti Valsts ieņēmumu dienesta attīstības stratēģijā 2023.–2026. gadam un ir detalizēti aprakstīti zemāk. Stratēģija kalpo kā vidēja termiņa attīstības plānošanas dokuments, kas nosaka muitas jomas prioritātes, mērķus un uzdevumus nākamajiem četriem gadiem (nākamajiem diviem gadiem, skatoties no jomas arhitektūras izveides). Tā ietver izmērāmus rezultātus un snieguma rādītājus, lai nodrošinātu atbildību un efektivitāti uzticēto funkciju izpildē.

1. Ērtu un mūsdienīgu pakalpojumu un pašapkalpošanās rīku attīstība, ņemot vērā klientu vajadzības (Stratēģijas mērķis M.1.1):

- a. Turpināt attīstīt lietotāji orientētus, vienkāršotus un proaktīvus pakalpojumus un digitālos pašapkalpošanās risinājumus;
- b. Pilnveidot pakalpojumus, balstoties uz klientu uzvedības analīzes un apmierinātības pētījumiem.

Sasniedzamie rezultāti:

- Savlaicīga deklarāciju iesniegšana:
 1. Noteiktā termiņā iesniegto deklarāciju īpatsvars, % - PVN 94%, UIN 75%, VSAOI un IIN 90%
- Klientu apmierinātība ar VID pakalpojumiem un apkalpošanas kvalitāti:
 1. Klientu vidējais vērtējums par pieredzi ar VID un tā darbiniekiem pēdējā saskarsmes reizē, % - 65%

2. Datu izmantošana efektīvākai pārkāpumu atklāšanai un novēršanai (Stratēģijas mērķis M2.1):

- a. Attīstīt nodokļu nomaksas veicināšanas prioritāro pasākumu plānošanu, balstoties uz plašākas datu analīzes ietvaros novērotajām tendencēm.
- b. Paaugstināt uzkrāto datu izmantošanas efektivitāti, apzinot VID rīcībā esošās datu kopas un izmantojot datu analītikas un jaunāko tehnoloģiju iespējas, tai skaitā turpinot iedzīvināt nodokļu maksātāju segmentēšanu.
- c. Modernizēt starptautisko datu apmaiņu, stiprināt pārrobežu sadarbību un attīstīt risku analīzi atbilstības jautājumos starptautiskā mērogā.

Sasniedzamie rezultāti:

- Veicināšanas (kontroles) pasākumu rezultativitāte:
 1. Segmentā “Neaktīvie” iekļauto nodokļu maksātāju īpatsvara samazinājums no kopējā segmentējamo nodokļu maksātāju skaitā, % - samazinājums 2-3%
- Piedzīto parādu pieaugums:
 1. Piedzīto parādu īpatsvaru no reāli piedzenamajiem parādiem (mēnesī), % - sagaidāms rezultāts 20,2%

2. Piedzīto jauno parādu īpatsvars no jauno parādu summas, % - bāzes vērtība 93,5, sagaidāmā vērtība 93,8

3. **Vieda nodokļu nomaksas veicināšana (Stratēģijas mērķis M2.3):**

- a. Efektivizēt nodokļu kontroles procesu, īstenojot jaunu pieeju nodokļu administrēšanā – nodokļu kontroli.
- b. Ieviest viedus risinājumus kontroles procesa darbību plūsmu nodrošināšanai.

Sasniedzamie rezultāti:

- Nodokļu ieņēmumu zaudējumu samazināšanās:
 1. VID administrēto kopbudžeta ieņēmumu īpatsvars no IKP, % - bāzes vērtība 32,19%, sagaidāms pieaugums salīdzinot ar bāzes vērtību

3.2. Jomas attīstības principi

Mērķu īstenošanai definēti vairāki jomas attīstības principi. Principi ir izmantojami jomas risinājumu un projektu attīstības plānošanai un risinājumu arhitektūras izveidei. Principi balstīti uz valsts IKT arhitektūras vadlīnijām³, Eiropas sadarbības ietvara rekomendācijām⁴, kā arī nozares standartiem⁵ un labāko praksi. Principiem, kuriem ir atbilstība valstiski izvirzītajos sistēmas attīstības principos – tie ir doti iekavās kā atsauce.

P1. Jomas arhitektūra tiek veidota saskaņā ar organizācijas attīstības stratēģijas mērķiem un prioritātēm (*Darīt ar skaidru nodomu*).

Jomas arhitektūras primārais uzdevums ir atbalstīt sekmīgu organizācijas darbību un attīstību. Arhitektūras lēmumiem un prioritātēm ir jābūt pakārtotām organizācijas stratēģijai un prioritātēm, lai organizācija attīstītos un sniegtu kvalitatīvākus pakalpojumus.

Ietekme:

- Arhitektūrai jāattīstās, ņemot vērā izmaiņas organizācijas stratēģijā;
- Tehnoloģiju investīcijas jāvirza pēc organizācijas sasniegtajiem un plānotajiem mērķiem.

P2. Datu virzīta lēmumu pieņemšana (*Uztvert datus kā vērtību*)

Dati mūsu laikmetā ir viens no vērtīgajiem resursiem, kas palīdz vadīt organizācijas darbu. Arhitektūrai ir jāatbalsta, ka dati tiek uzkrāti, apstrādāti un padarīti pieejami tālākai lēmumu pieņemšanai. Dati ir kā pamata solis mākslīgā intelekta un mašīnmācīšanās risinājumu izmantošanai. Datu apstrādei ir jāatbilst GDPR principiem.

Ietekme:

- Analītika un mākslīgais intelekts balstās uz uzkrātajiem datiem;
- Nodrošināt ātru atgriezenisko saiti atbilstoši datiem;
- Veicināt datu pārvaldības, kvalitātes un izsekojamības procesus.

P3. Sadarbība un integrācija (*Projektēt modulārus, servisu orientētus risinājumus ar atvērtām lietojumprogrammu saskarnēm*)

Nodokļu jomas mērķarhitektūras apraksts

Svarīgs organizācijas un valsts mērķis nodrošināt standartizētu saziņu sistēmām savā starpā izmantojot API. Tas nodrošina standartizētu un sistemātisku datu apmaiņu. Iekšējā API pārvaldība izmantojot VIDISS, ārējā datu apmaiņa izmantojot valstiskos risinājumus - DAGR un citus.

Ietekme:

- Izstrādāt sistēmas ar *atvērtiem* API, lai uzlabotu savietojamību;
- Veicināt integrācijas arhitektūru, lai izvairītos no sistēmu izolācijas;
- Izmantot standartizētus protokolus.

P4. Stabilitāte un noturība (*Nodrošināt nepārtrauktu darbību*)

Sistēmu dīkstāve rada organizācijas reputācijas riskus un iedragā uzticību valsts pārvaldei. Tas rada organizācijas dīkstāvi un finansiālus riskus. Sistēmām ir jānodrošina nepārtraukta darbība, iespēja tās uzraudzīt un identificēt kļūdas sistēmās. Jābūt iestrādātam sistēmas atkopšanās principiem, ja notiek problēmas ar kādā no organizācijas datu centriem.

Ietekme:

- Sistēmām ir skaidra uzraudzība un darbības kļūdu gadījumos;
- Arhitektūra nodrošina katastrofu atkopšanas iespējas.

P5. Drošība pēc dizaina (*Uzticamība, drošība un privātums pēc noklusējuma*)

Esošajā situācijā kibernetiskie draudumi rada būtiskus riskus. Drošība tiek uzsvēta kā vērtība, kas tiek nodrošināta pēc noklusējuma. Sistēmas nodrošina piekļuves kontroli, datu šifrēšanu. Regulāri tiek atjaunotas sistēmas mazinot ievainojamības riskus. Sistēmu drošība tiek nepārtraukti uzraudzīta.

Ietekme:

- Piekļuves kontrole un datu šifrēšana visos arhitektūras līmeņos;
- Pieņemot nulles uzticības drošības modeli;
- Regulāri sistēmas atjauninājumi un labojumi mazinot ievainojamības riskus.

P6. Standartizācija un atkārtota izmantojamība (*Projektēt modulārus, servisu orientētus risinājumus ar atvērtām lietojumprogrammu saskarnēm*)

Tiek veidotas komponentes, kas ir atkārtoti izmantojamas un nodrošina izmaksu samazinājumu, vienkāršo uzturēšanu.

Ietekme:

- Identificēt atkārtoti izmantojamas pakalpojumus, bibliotēkas, komponentes;
- Definēt organizācijas vadlīnijas programmatūras izstrādei;
- Veicināt atvērtā koda risinājuma izmantošanu.

P7. Vienkārša un saprotami pārvaldāma sistēmu pieeja (*Iespējot tehnoloģisko attīstību*)

Nodokļu jomas mērķarhitektūras apraksts

Vienkāršota arhitektūra nodrošina vieglāk uzturēšanu. Tā iekļauj kā vienkāršas un saprotamas komponentes, to sadarbības principus, tā arī skaidru pieeju sistēmas atjauninājumu piegādēm un uzstādīšanai.

Ietekme:

- Sistēmu versiju būvēšana un piegāde izmantojot CI/CD pieeju;
- Izcelt modulāras un atkārtoti izmantojamas komponentes;
- Rast samērīgumu un necensties iekļaut konfigurēšanu visos gadījumos.

P8. Pārvaldība un atbildība

Arhitektūras lēmumi un sistēmas attīstība tiek plānotas. Tiek veidots process, kas regulē iesaistīto lomas un atbildības, lai arhitektūras un sistēmas attīstītos saskaņoti un atbilstoši organizācijas uzstādītajiem mērķiem.

Ietekme:

- Definētas lomas, atbildība un process arhitektūras izmaiņām;
- Ieviesti pārvaldības rīki, lai spētu izsekot un plānot arhitektūras izmaiņas.

P9. Atbilstība normatīvo aktu prasībām

Kā valsts pārvaldes organizācija nodrošinām informācijas sistēmas atbilstoši aktuāliem normatīvajam regulējumam un plānotajām izmaiņām normatīvajos aktos, lai radītu cilvēkiem uzticību, ka sistēmas tiem atbilst un tās nedarbojas pretrunā ar tiem.

Ietekme:

- Plānojot un virzot izmaiņas likumdošanā tiek paralēli plānotas un virzītas izmaiņas informācijas sistēmās

4. Jomas mērķarhitektūra

Jomas mērķarhitektūra identificē būtiskākās izmaiņas jomas arhitektūras juridiskajā skatā, organizatoriskajā skatā, semantiskajā skatā un tehniskajā skatā. Jomas mērķarhitektūra strukturēta atbilstoši “The Open Group Architecture Framework (TOGAF)”¹ standarta prasībām, ņemot vērā Eiropas sadarbības paraugarhitektūras “European Interoperability Reference Architecture (EIRA)”² rekomendācijas. Jomas diagrammām izmantota “ArchiMate” modelēšanas valoda³.

Nodokļu jomas specifika ir saistīta ar to, ka tā ir vairāk orientēta kā sabiedrības pakalpojumus, lai nodrošinātu godīgu nodokļu nomaksu. Pakalpojumi, kas tiek sniegti klientiem ir kā atbalsts, lai varētu nodrošināt primāro uzdevumu veikt sabiedrības pakalpojumu.

Pārskata periodā būtiskākās izmaiņas ir saistītas ar e-rēķinu informācijas uzkrāšanu un apstrādi, kā arī plānošanā ar veselības un izglītības jomām ir iespēja ieviest e-kvītis, kas atvieglotu iedzīvotājiem ikgadējo ienākumu deklarācijas iesniegšanu. Papildus izmaiņas ir saistītas ar datu apkopošanu un apmaiņu, kas ir iniciētas Eiropas līmenī. Ir paredzēta Eiropas padomes direktīvas Directive (EU) 2023/2226 (DAC8) noteikto prasību un starptautisko kryptoaktīvu ziņošanas standarta (CARF) ieviešana. Paredzēts ir stiprināt Nodokļu ieņēmumu analīzi un Takstiko un operacionālo risku vadību izmantojot izmaiņas pieejamajās datu kopās, kas tiek uzkrātas citos jomās, piemēram, satiksmes jomā un to integrāciju datu noliktavā un analītiskajos procesos.

4.1. Juridiskais skats

Nodokļu jomu regulē apjomīgs skaits ar normatīvajiem aktiem. Tai skaitā datu nodošanu VID, lai varētu labāk veikt ar nodokli apliekamo objektu pārvaldību, kontroli un analīzi. Katru gadu ir sagaidāmi grozījumi indikatīvi 10-15 likumprojektos, kas tai skaitā ietekmē izmaiņu nodrošināšanu pakārtotajās IS. Atsevišķi šādus likumprojektos nepārskaitām, jo to skaits un saturs mainās atbilstoši likumdošanas procesam, un tie nereti ir cieši saistīti ar politiskām prioritātēm vai ārējiem faktoriem (piemēram, budžeta plānošanas ciklu).

Tabula 4 Nodokļu jomas būtiskākās normatīvo aktu izmaiņas

Nr.	Normatīvais akts	Statuss	Izmaiņu apraksts, pamatojums
1.	Grozījumi Ministru kabineta noteikumos Nr. 96 (11.02.2014.) par elektronisko ierīču lietošanu. Grozījumi likumā “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli”, lai atļautu datu iesniegšanu saraksta veidā.	Plānošanā	Nepieciešamie grozījumi likumdošanā, lai ieviestu e-kvīti ārstniecības un izglītības pakalpojumos, kas atvieglotu attaisnoto izdevumu iesniegšanu gada deklarācijai.
2.	Grozījumiem likumā “Par nodokļiem un nodevām” starptautiskās administratīvās sadarbības jautājumos, DAC8 likumprojekts.	Pieņemts	Eiropas padomes direktīvas Directive (EU) 2023/2226 (DAC8) noteiktās prasības un starptautisko kryptoaktīvu ziņošanas standarta (CARF) ieviešana

¹ TOGAF | The Open Group Website: <https://www.opengroup.org/togaf>

² About European Interoperability Reference Architecture (EIRA): <https://joinup.ec.europa.eu/collection/european-interoperability-reference-architecture-eira/about>

³ Archimate 3.2. specification: [Introduction: ArchiMate® 3.2 Specification \(opengroup.org\)](https://www.opengroup.org/archimate)

Nr.	Normatīvais akts	Statuss	Izmaiņu apraksts, pamatojums
3.	Grozījumiem likumā “Grāmatvedības likums” par e-rēķinu ieviešanu	Pieņemts	Likums papildināts, nosakot, ka attaisnojuma dokumentu, kuru uzņēmums izsniedz citam Latvijas Republikā reģistrētam uzņēmumam — preces vai pakalpojuma saņēmējam — samaksāšanai (rēķinu), noformē kā strukturētu elektronisko rēķinu.

4.2. Organizācijas skats

Pārskata periodā ir plānoti divi galvenie virzieni – uzlabot pakalpojumu saņēmēju iespēju lietot VID sniegtos pakalpojumus, ka arī turpināt pilnveidot VID funkciju nodrošināt godīgu un godprātīgu nodokļu nomaksu Latvijā.

Ir sagaidāms, ka Latvijā sāks lietot e-rēķinus starp uzņēmumiem, kā arī tiek pilnveidots EDS un veidota mobilā aplikācija, lai pakalpojumu saņēmējiem ir ērtāk un labāk saņemt pakalpojumus. Ir sagaidāmas arī papildus datu kopas un to apstrāde, lai labāk identificētu godīgu un godprātīgu nodokļu nomaksu.

4.2.1. Funkcijas

Tiks pārveidots un uzlabots modulis, kas ir paredzēts saziņai ar nodokļu maksātājiem. Tas ļaus sistematizēt un uzlabot komunikāciju ar nodokļu maksātājiem ilgtermiņā. Sagaidām, ka ieviešot iespēju fiziskām personām vienkopus apskatīties būtisko informāciju, kas ir pieejama nodokļu administrācijai par viņu, tas arī mazinās konsultāciju skaitu.

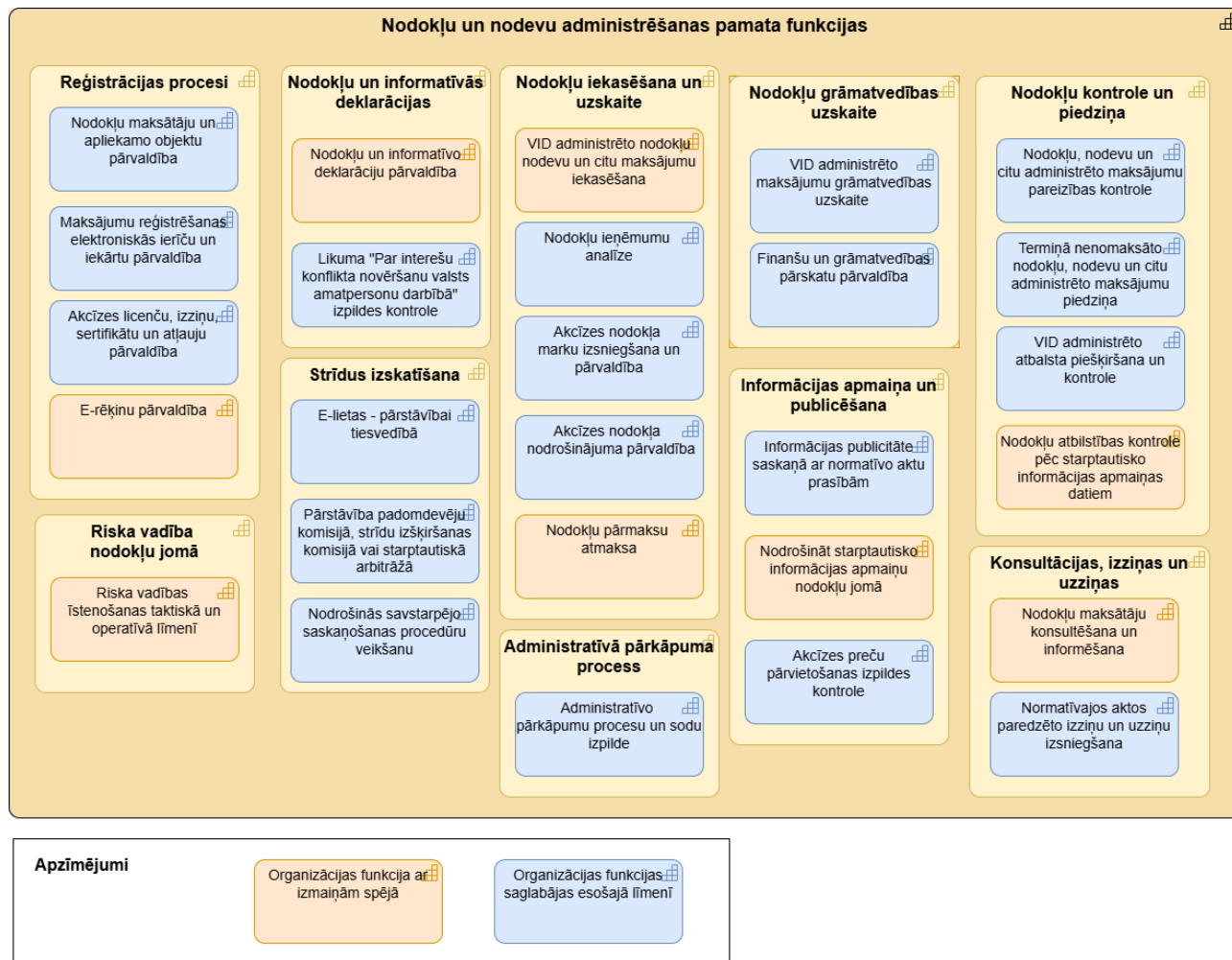
Būtisku uzlabojumu sagaidām 2026. gadā ar gada ienākuma deklarāciju apstrādi, jo tad process tiks apstrādāts ar uzlabotu risku pārvaldības mehānismu un ir sagaidāms mazāks manuālais darbs nodokļu administrācijas pusē.

Neskaidra ir iniciatīvas attīstība par e-kvītīm par izglītības un medicīnas pakalpojumiem, kas tai skaitā atvieglotu gada ienākumu deklarācijas iesniegšanu iedzīvotājiem.

Būtiski ir sagaidāms, ka tiks ieviests pārskata periodā arī elektroniskie rēķini, kas nodrošinās gan nodokļu iekasēšanas un uzskaites funkcijas uzlabošanu, tā arī pilnveidos riska vadību taktiskā un operacionālā līmenī.

Sagaidāms, ka pārskata periodā arī tiks iedarbināta starptautiskā apmaiņa par kriptovalūtu kontiem un to apgrozījumu.

Nodokļu jomas mērķarhitektūras apraksts

Ilustrācija 1. Nodokļu jomas funkciju mērķa karte

Tabula 5 Nodokļu jomas funkciju būtiskāko izmaiņu apraksts

Nr.	Funkcija/ uzdevums	Statuss	Izmaiņu apraksts, pamatojums
1.	E-rēķinu pārvaldība	Jauns	Pasākumā 3.1. ir paredzēts e-rēķinu uzkrāšana VID, kas palīdzēs uzlabot informāciju par apliekamo objektu pārvaldību un pārvaldīt saistītos taktiskos un operacionālos riskus.
2.	Nodokļu un informatīvo deklarāciju pārvaldība	Izmaiņas	Paredzēts stiprināt spēju gan no klientu puses – atvieglojot pieejamos datus un iespēju iesniegt datus, gan arī no organizācijas puses uzlabojot procesu automatizāciju. Pasākumā 1.1 ir paredzēts izveidot iespēju nodokļu maksātājam – fiziskai personai ērtāk pārskatīt un piekļūt informācijai, kas ir pieejama VID. Pasākumā 1.2 ir paredzēts modernizēt saziņas veidu ar visiem klientiem, gan

Nr.	Funkcija/ uzdevums	Statuss	Izmaiņu apraksts, pamatojums
			veicot moduļa tehnisko modernizāciju, gan arī standartizējot saziņas kanālu izvēli. Pasākumā 2.1 ir paredzēts nodrošināt iespēju nodokļu maksātājiem iesniegt GID deklarācijas attaisnojošos dokumentus ērtākā veidā, tāpat arī būs iespēja aplūkot un mainīt informāciju par savu algas grāmatiņu. Pasākumā 4.2 ir paredzēts uzlabot gada pārskatu iesniegšanas procesu – apkopojot jau pieejamos datus. Šobrīd vēl ir plānošanas stadijā iespēja ieviest E-kvītis, lai atvieglotu informācijas apriti par GID atvieglojumiem un mazinātu nepieciešamību iedzīvotājiem glabāt un iesniegt kvītis.
3.	Nodokļu pārmaksu atmaksa	Izmaiņas	Pasākumā 4.1. ir paredzēts uzlabot automatizācijas iespējas GID apstrādē, tādā veidā paātrinot GID atmaksas procesu un samazinot nepieciešamos cilvēkresursus GID apstrādei.
4.	VID administrēto nodokļu, nodevu un citu maksājumu iekasēšana	Izmaiņas	Pasākuma 4.1 ietvaros tiek modernizēta arī Gada ienākumu deklarācija, kas atvieglo nodokļu, nodevu un citu maksājumu iekasēšanu, jo tie tiek precīzāk un ātrāk noteikti. Sagaidāms, ka arī pasākuma 1.2 ietvaros tiks uzlabota saziņa ar klientam, kā rezultātā tiks uzlabota arī nodokļu iekasēšana.
5.	Nodokļu maksātāju konsultēšana un informēšana	Izmaiņas	Pasākuma 1.2 ietvaros tiks ieviests modulis, lai standartizētu informācijas apmaiņu ar klientiem. Tai skaitā, tas palīdzēs kategorizēt informācijas apmaiņu, lai nākotnē to izmantotu mākslīgā intelekta risinājumiem.
6.	Riska vadības īstenošana taktiskā un operatīvā līmenī	Izmaiņas	Primāri kapacitāte tiek stiprināta ar aktivitāti 6.1, kur ir paredzēts paplašināt datu pieejamību datu noliktavā, kas tiek izmantota analītikai. Tomēr jāņem vērā, ka arī pasākumos 3.1, 7.1 ir pieejami

Nr.	Funkcija/ uzdevums	Statuss	Izmaiņu apraksts, pamatojums
			papildus dati, kas tiks izmantoti analīzei.
7.	Nodrošināt starptautisko informācijas apmaiņu nodokļu jomā	Izmaiņas	Pasākuma 7.1 ietvaros ir plānota jauna datu apkopošana un apmaiņa ar Eiropu attiecībā uz kriptoaktīviem. Pasākumu 5.1 un 5.2 ietvaros ir plānots tehniski modernizēt sistēmas moduļus, kas nodrošina apmaiņu ar Eiropu par PVN atmaksu, PVN informācijas apmaiņas (ESDSS) un Akcīzes preču aprītē iesaistīto personu reģistrācijas datu apmaiņas modulis (SEED).
8.	Nodokļu atbilstības kontrole pēc starptautisko informācijas apmaiņas datiem	Izmaiņas	Pasākuma 4.3 ietvaros tiek plānots uzlabot starptautisko transfertcenu apstrādes procesu.

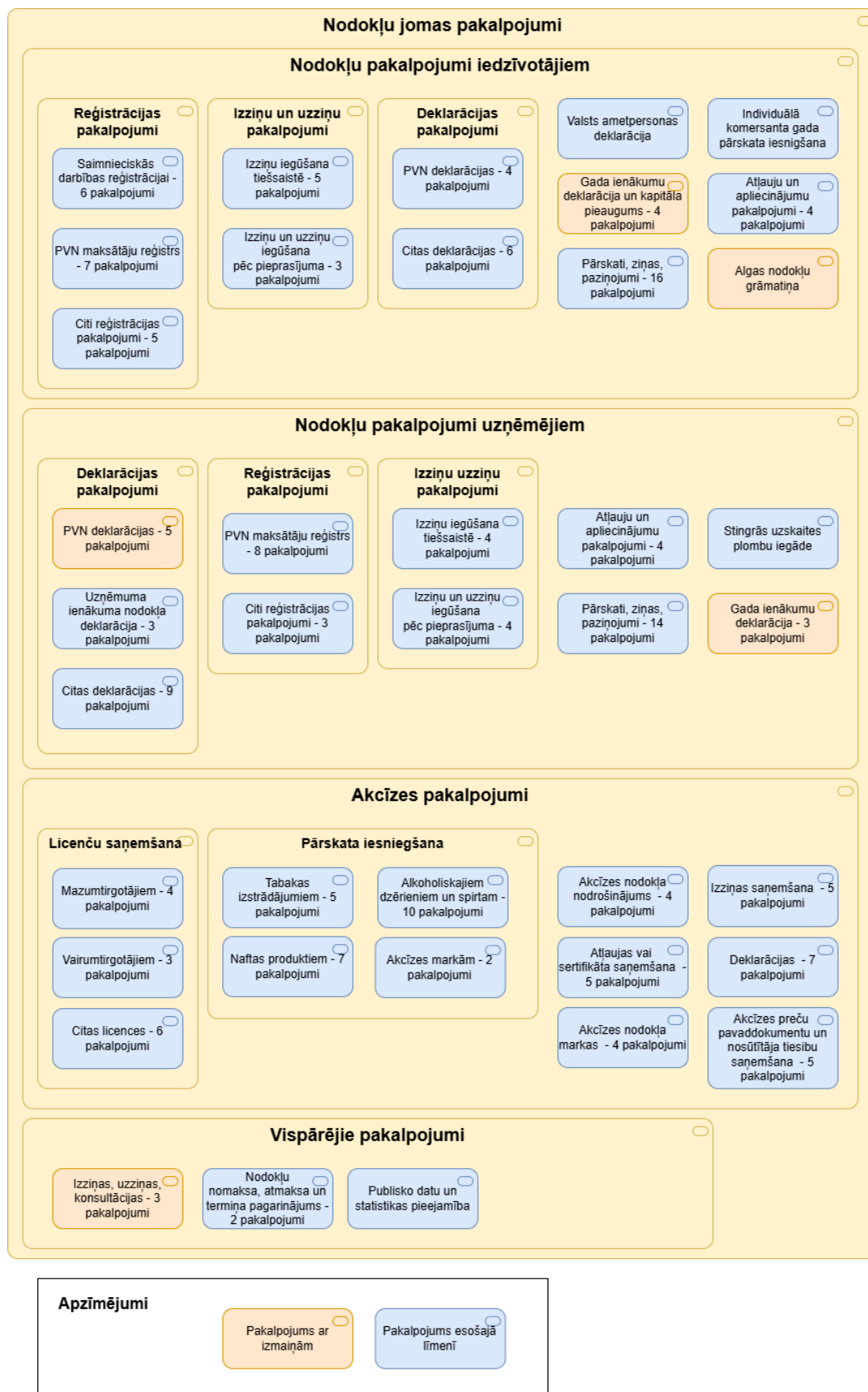
4.2.2. Pakalpojumi

Pārskata periodā nav sagaidāmi jauni pakalpojumi vai esošo pakalpojumu likvidēšana. Iespējama ir pakalpojumu konsolidācija, lai atvieglotu saziņu ar klientiem, bet tas nemainīs būtiski pakalpojumu tvērumu. Piemēram, šobrīd ir 16 dažādi pakalpojumi par pārskatu, ziņu vai paziņojumu iesniegšanu VID, bet tas varētu tikt formulēts kā viens pakalpojums ar iespēju izvēlēties kādu pārskatu vai paziņojumu pakalpojuma saņēmējs grib iesniegt.

Ir plānots, ka algas nodokļu grāmatiņas pakalpojumam būs pieejams papildus pakalpojuma kanāls – mobilās aplikācijas formātā, lai iedzīvotāji to var ērtāk pārvaldīt.

Gada ienākuma deklarācijai uzņēmējiem ir sagaidāms, ka būs papildus automatizētas datu apkopošana, lai padarītu ērtāku deklarācijas iesniegšanu. Līdzīgi ir sagaidāms, ka e-rēķini atvieglos PVN deklarāciju iesniegšanas procesu, jo dati būs pieejami no e-rēķiniem.

Nodokļu jomas mērķarhitektūras apraksts

Ilustrācija 2. Nodokļu jomas pakalpojumu mērķa karte

Tabula 6 Nodokļu jomas pakalpojumu būtiskāko izmaiņu apraksts

Nr.	Pakalpojums	Statuss	Izmaiņu apraksts, pamatojums
1.	Algas nodokļu grāmatiņa	Izmaiņas	Paredzēts ieviests papildus kanālu mobilās aplikācijas veidā, lai atvieglotu iedzīvotājiem tās pārvaldību.
2.	Izziņas, uzziņas, konsultācijas	Izmaiņas	Paredzēts tehniski uzlabot EDS NMAS moduli, kas nodrošina saziņas pārvaldību ar klientiem. Ieviešot EDS iespēju iedzīvotājiem aplūkot būtiskos datus par sevi, kas ir pieejami VID attiecībā uz nodokļu nomaksu, tas palīdzēs samazināt konsultāciju skaitu.
3.	PVN deklarācijas	Izmaiņas	Ieviešot e-rēķinus, datus par PVN darījumiem būs iespējams automātiski apkopot un parādīt klientiem.
4.	Gada ienākuma deklarācija	Izmaiņas	Ieviešot e-kvītis ir sagaidāms, ka mazinās nepieciešama iedzīvotājiem pievienot attaisnojuma čekus par izglītību un medicīnas pakalpojumiem. Sagaidāms arī, ka ieviešot uzlabojumus GID apstrādē, iedzīvotāji ātrāk saņems atpakaļ pārmaksātos nodokļus.
5.	Gada pārskats	Izmaiņas	Ieviešot MAIS 3. kārtu tiks uzlabota informācijas atlase un uzņēmējiem būs vieglāk un ērtāk iesniegt gada pārskatu.
6.	Visi pakalpojumi	Izmaiņas	Tiks pārskatīts EDS dizains, lai uzlabotu tā lietojamību, pārskatāmību un iedzīvotāji varētu ātrāk atrast sev nepieciešamos informāciju.

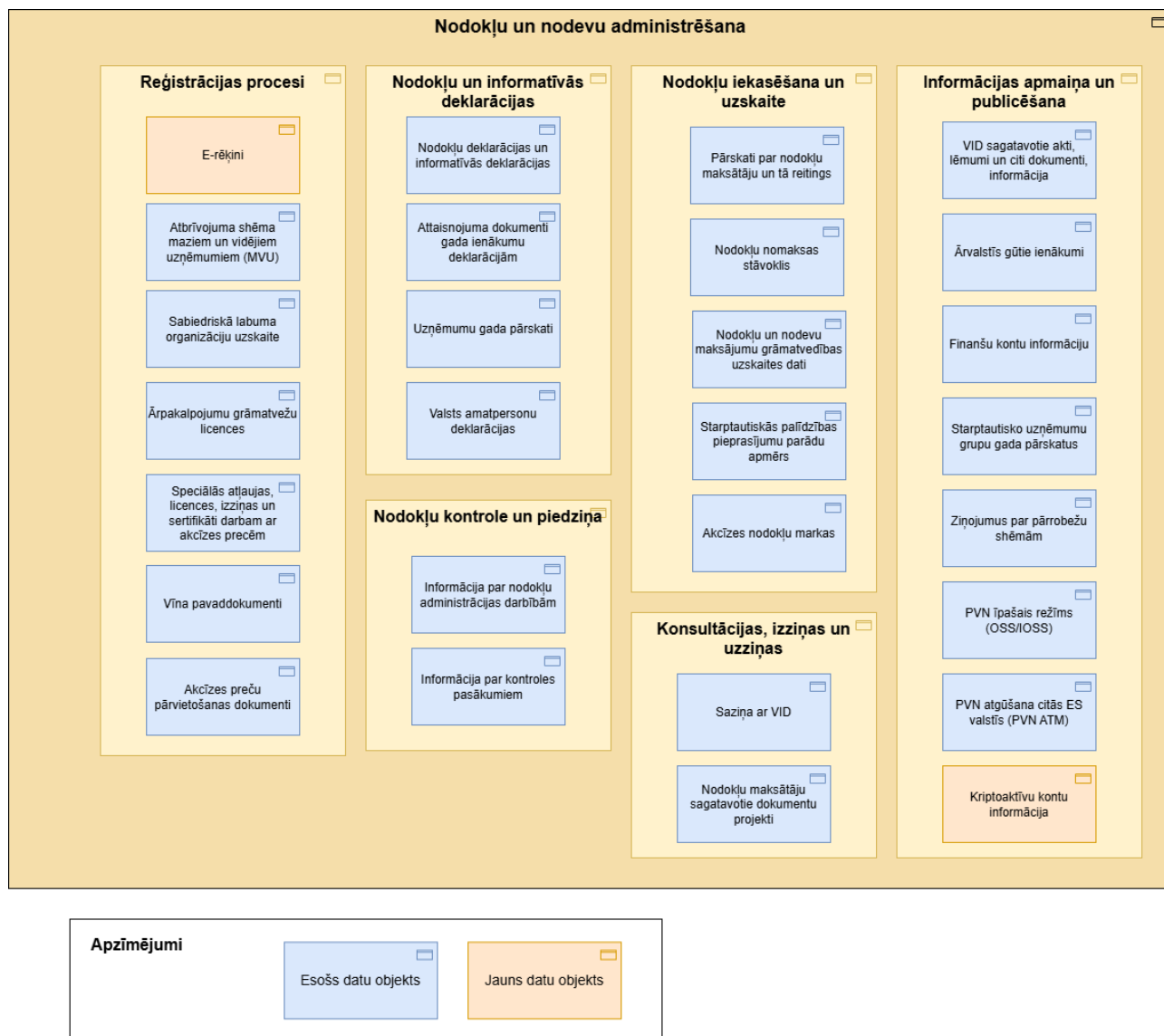
4.3. Semantiskais skats

Datu objektos nav paredzēts parādīt izmaiņas datu objektu ietvaros. Piemēram, nodokļu deklarācijām ir sagaidāmas pārskata periodā, ka ar lielu varbūtību mainīsies nianšes, kas un kādā veidā ir jānodrošina. Tomēr ņemot vērā, ka tās vairāk ir plānotas kā redakcionālas atbilstoši izmaiņām likumdošanā, tad šādas izmaiņas kartē neatspoguļosim.

Sagaidāms, ka VID sāks uzkrāt jaunu datu kopu par e-rēķiniem. To regulē Grāmatvedības likums. Atbilstoši grozījumiem likumā “Par nodokļiem un nodevām” starptautiskās administratīvās sadarbības jautājumos, DAC8 likumprojekts, ir sagaidāms, ka būs jauna datu kopa par kriptovalūtu aktīviem un ar to saistīto kontu informāciju.

Nodokļu jomas mērķarhitektūras apraksts

Plānošanas stadijā ir e-kvīšu ieviešanas iespējas. Tomēr ir sagaidāms, ka e-kvītis varētu primāri tikt veidotas un uzkrātas veselības un izglītības jomās. Nodokļu joma nodrošinātu to pārņemšanu un izmantotšanu gada ienākumu deklarāciju apstrādē.

Ilustrācija 3. Nodokļu jomas resursu mērķa karte

Tabula 7 Nodokļu jomas plānotās būtiskākās informācijas resursu izmaiņas

Nr.	Informācijas resurss	Statuss	Izmaiņu apraksts, pamatojums
1.	E-rēķini	Jauns	Tiek uzkrāta informācija par e-rēķiniem ņemot vērā izmaiņas Grāmatvedības likumā
2.	Kriptoaktīvu kontu informācija	Jauns	grozījumiem likumā “Par nodokļiem un nodevām” starptautiskās administratīvās sadarbības jautājumos, DAC8 likumprojekts

4.4. Tehniskais skats

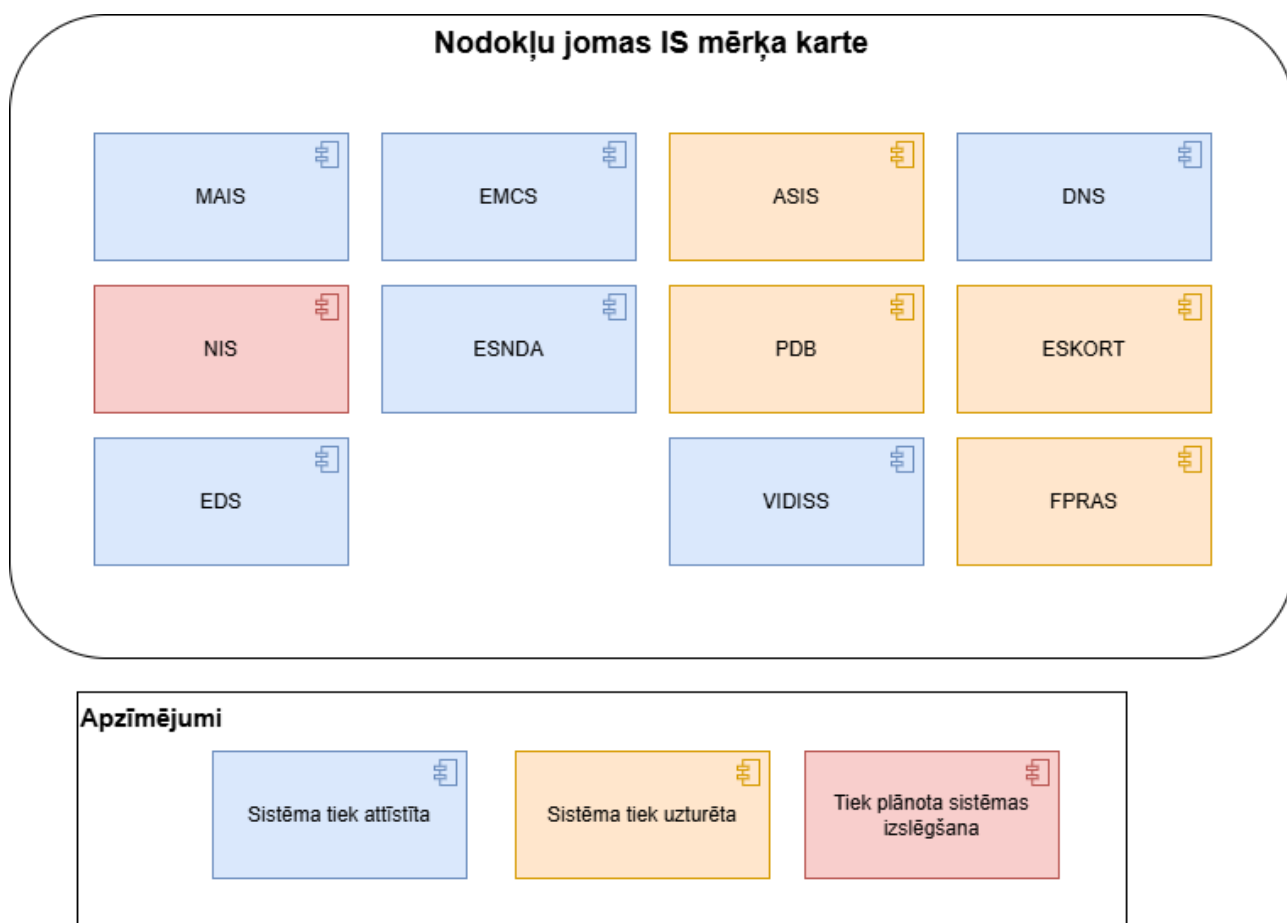
Pārskata perioda būtiskākās izmaiņas ir saistītas ar sistēmu nomaiņu, kad ir plānots, kad MAIS sistēma pilnībā aizstāj novecojušo NIS sistēmu un tā tiek izslēgta. Attiecībā uz infrastruktūru – turpinās tā pakāpeniska pārvešana uz valsts mākoņpakalpojumu sniedzēju nodrošināto infrastruktūru.

4.4.1. Informācijas sistēmas

Ir paredzēts turpināt attīstīt un modernizēt nodokļu jomas informācijas sistēmas. EDS ir paredzēta tehnoloģiskā modernizācija NMAS modulim, kā arī ir paredzēts pārskatīt un uzlabot sistēmas interakciju ar lietotājiem. EDS ir paredzēts arī ieviest apmaiņu ar e-adresi, lai saņemtu un apstrādātu tur esošos e-rēķinus. EMCS ir paredzēts no NIS sistēmas pārcelt SEED moduli, kas nodrošina apmaiņu par akcīzes preču tirgotājiem. Kā arī ir paredzēta ESNDA tehnisko moduļu PVNA un ESDSS modernizācija.

DNS sistēma, kas nodrošina analītiku, tiks attīstīta un pilnveidota, lai uzlabotu nodokļu jomas analītikas kapacitāti un spējas.

VIDISS sistēmā ir sagaidāma pakāpeniska tehnoloģiskā modernizācija, lai izslēgtu novecojušo moduli, kas tiek izmantots vēsturiskajās datu apmaiņās.

Nodokļu jomas mērķarhitektūras apraksts

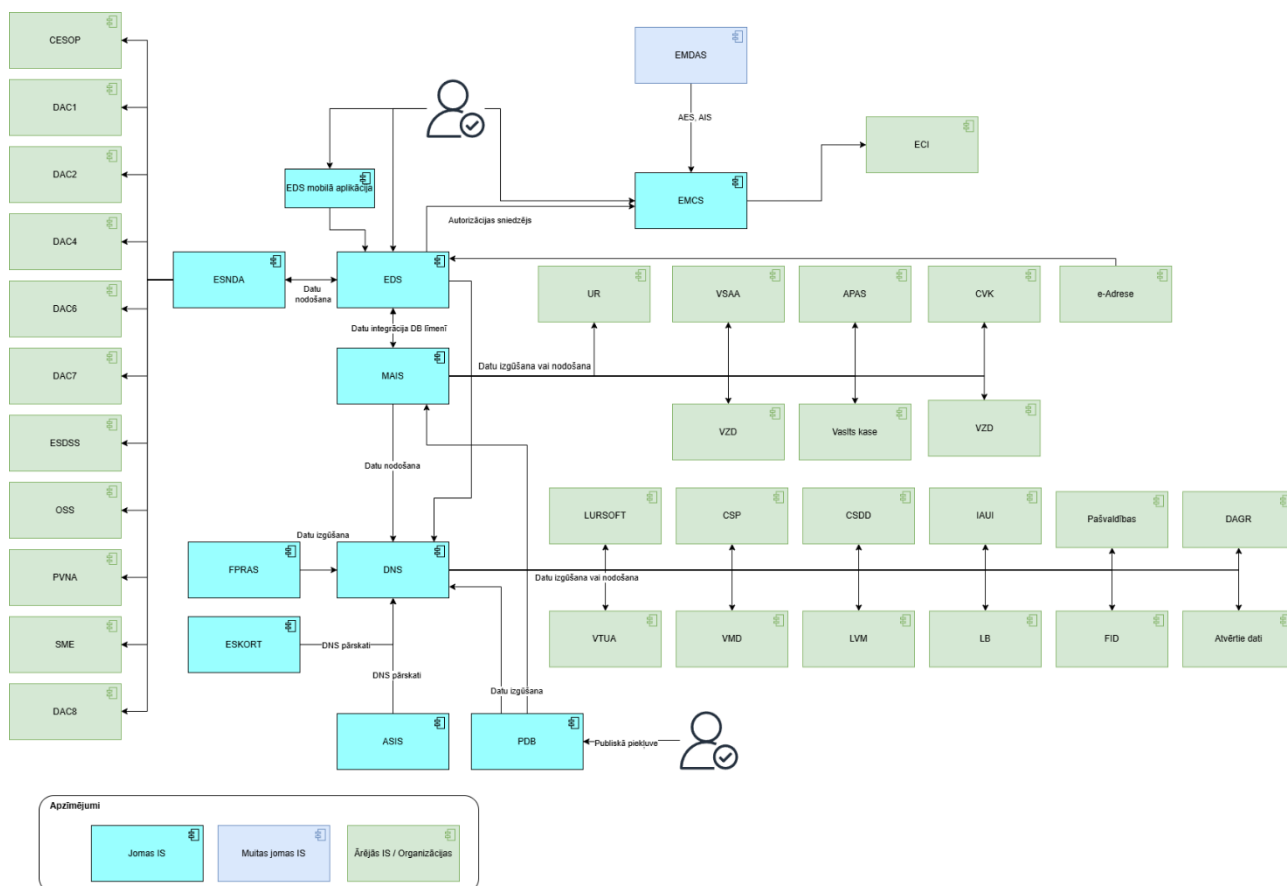
Ilustrācija 4. Nodokļu jomas informāciju sistēmu mērķa karte

Tabula 8 Nodokļu jomas būtiskāko informācijas sistēmu izmaiņu apkopojums

Nr.	Informācijas sistēma	Statuss	Izmaiņu apraksts, pamatojums
1.	EDS	Izmaiņas	Pasākumi 1.1, 1.2, 2.1,3.1, 4.2
2.	MAIS	Izmaiņas	Pasākumi 4.1, 4.2, 4.3
3.	DNS	Izmaiņas	Pasākums 6.1
4.	EMCS	Izmaiņas	Pasākums 5.1
5.	ESNDA	Izmaiņas	Pasākums 5.2
6.	NIS	Beidz pastāvēt	Tiek plānota sistēmas izslēgšana līdz 2030. gada 1. janvārim.
7.	VIDISS	Izmaiņas	Nav atsevišķs pasākums, tiek plānota tehnoloģisko komponentu modernizācija

4.4.2. Sistēmu sadarbība un integrācija

Attēlā atsevišķi nav izdalīts VIDISS, kas nodrošina sistēmu savstarpējo sadarbību. Lielākā daļa no sistēmu savstarpējiem pieprasījumiem tiek veidoti caur VIDISS, tāpēc, lai padarītu avotu sasaisti vieglāk saprotamu, tas nav iekļauts.

Ilustrācija 5. Nodokļu jomas informāciju sistēmu savstarpējo integrāciju mērķa karte

Tabula 9 Nodokļu jomas plānotās būtiskākās informācijas resursu izmaiņas

Nr.	Informācijas resurss	Statuss	Izmaiņu apraksts, pamatojums
1.	ESNDA	Jauns	Tiek veidota integrācija ar DAC8 datu saņemšanai un nodošanai par kriptotaktīviem
2.	EDS	Jauns	Tiek veidota integrācija ar e-adresi, lai saņemtu kopiju no e-adresē pārsūtītajiem e-rēķiniem.

4.4.3. IKT infrastruktūra

Nodokļu jomas IKT infrastruktūra nav nodalāma no Muitas jomas infrastruktūras. Piemēram, ir MAIS mikroservisi, kas darbojas kubernetes klāsterī, kas ir kopīgs abām jomām. VARAM ir iesniegts kopējs plāns pārejai no fiziskas infrastruktūras, kas ir izvietota mākoņpakalpojumu centros, uz resursu nomu. Tomēr jāņem vērā arī fakts, ka VID ir noslēgts ilgtermiņa līgums par statņu nomu ar LVRTC, kur nav paredzēta iespēja no tā vienpusēji atkāpties.

Centralizētā infrastruktūra ir izvietota valstī noteiktajos mākoņpakalpojuma sniedzēju infrastruktūrā gan kā serveru nomas pakalpojums, gan arī kā fiziski serveri nomājot piedāvātās statnes. Pārskata periodā ir plānots migrēt DNS SAP HANA pilnībā uz mākoņpakalpojumu izvēloties mākoņdatošanas risinājuma izmantošanu. Kā arī ir plānots pāriet uz mākoņpakalpojumu Oracle datu bāzu izmantošanai.

5. Mērķarhitektūras ieviešanas ceļa karte

5.1. Pasākumu plāns

Pasākumu plānā nav iekļauts pasākums e-kvīšu ieviešanai, ņemot vērā, ka vispirms ir nepieciešama politiska vienošanās, kur ir ietverti vairākas saistītās jomas.

Ņemot vērā, ka pasākumi primāri ietekmē iestādes funkcijas, tad to sasaiste ar iestādes funkcijām ir aprakstīta nodaļā 4.2.1.

Tabula 10 Nodokļu jomas plānotie būtiskākie pasākumi

Nr.		Projekts / aktivitāte	Apraksts	Termiņš	Prioritāte	Priekšnosacījumi	Atbildīgais, dalībnieki	Avots
1.		VID pašapkalpošanās vides attīstība						
	1.1	Jaunas Elektroniskās deklarēšanas sistēmas (EDS) sadaļas «Mani dati» izveide	Pilnveidots EDS risinājums personalizētas informācijas attēlošanai nodokļu maksātājiem	07.09.2027	Augsta		VID	Iestādes iniciatīva
	1.2	Nodokļu maksātāju apziņošanas sistēmas (NMAS) moduļa modernizācija	Jāveic apjomīgus funkcionalitātes uzlabojumus, kas nodrošinās labāku lietojamību (manuālu un automātisku ziņojumu sagatavošana un nosūtīšana, sagatavošana un izmantošana, web tehnoloģiju iespēju izmantošana ziņojumu saturā) ērtāku un strukturētu adresātu sarakstu. Personalizētās digitālās saziņas un klientorientētu procesu optimizācijas un digitalizācijas nodrošināšana,	07.09.2027	Augsta		VID	Iestādes iniciatīva

Nodokļu jomas mērķarhitektūras apraksts

Nr.		Projekts / aktivitāte	Apraksts	Termiņš	Prioritāte	Priekšnosacījumi	Atbildīgais, dalībnieki	Avots
			modernizējot nodokļu maksātāju apziņošanas sistēmu, informācijas pieejamības risinājumus, attīstot risinājumus sadarbībai ar nodokļu maksātājiem un sadarbības informācijas pārvaldībai.					
2.		VID Mobilas lietotnes izstrāde						
	2.1		Izstrādāta mobilā platforma, nodrošinot risinājumus sadarbības un nodokļu saistību izpildes atvieglošanai. Publicēšana notiks iteratīvi, dots projekta gala termiņš.	07.09.2027.	Augsta	-	VID	Iestādes iniciatīva
3.		Finanšu dokumentu aprites digitalizācija, izveidojot centralizētu finanšu dokumentu maiņvietu						
	3.1		Izveidoti risinājumi, paplašināta infrastruktūra un iegādātas programmatūras licences E-rēķinu aprites risinājumam, kas ir obligāts nosacījums e-rēķinu aprites rezultātā radīto datu glabāšanai un lietošanai VID.	01.06.2026.	Augsta	-	VID	Izmaiņas Grāmatvedības likumā

Nodokļu jomas mērķarhitektūras apraksts

Nr.		Projekts / aktivitāte	Apraksts	Termiņš	Prioritāte	Priekšnosacījumi	Atbildīgais, dalībnieki	Avots
			Projekta termiņš var tikt mainīts, jo tiek plānots pārcelt uz vēlāku laiku e-rēķinu lietošanas obligātumu.					
4.		Maksājuma administrēšanas informācijas sistēmas attīstība						
	4.1	GID procesa automatizācija (2. etaps)	Uzlabota gada ienākumu deklarāciju apstrādes procesa automatizācija, lai varētu pieņemt lēmumu par ienākumu atmaksu procentuāli vairāk gadījumos automātiski un veikt tā atmaksu.	01.03.2026.	Augsta	-	VID	Iestādes iniciatīva
	4.2	Gada pārskatu modernizācija (3. etaps)	Atvieglots Gada pārskatu iesniegšanas process, uzlabojot: • nodrošināta datu automātiska atlase EDS (t.sk. no citām sistēmām); • ieviestas dokumentu iesniegšanas kontroles; • minimizēta uzņēmēju kļūdīšanās iespēja; • pievienots ilgtspējas ziņojums (CSRD); • optimizēta informācijas aprīte ar citām institūcijām.	01.06.2028.	Augsta	-	VID	Iestādes iniciatīva
	4.3	MAIS attīstība	Procesu attīstība un pilnveide, lai uzlabotu iestādes efektivitāti, tai skaitā varētu pilnībā atteikties no NIS izmantošanas	01.01.2031.	Augsta	-	VID	Iestādes iniciatīva

Nodokļu jomas mērķarhitektūras apraksts

Nr.		Projekts / aktivitāte	Apraksts	Termiņš	Prioritāte	Priekšnosacījumi	Atbildīgais, dalībnieki	Avots
5.		ESNDA un EMCS moduļu tehniskā modernizācija						
	5.1.	SEED moduļa modernizācija	Modulis tiek iestrādāts EMCS sistēmā un tiek veikta tā tehniskā modernizācija atsakoties no novecojušu tehnoloģiju izmantošanas	01.06.2026.	Augsta		VID	Iestādes iniciatīva
	5.2.	ESNDA moduļu PVNA un ESDSS modernizācija	Tiek veikta moduļu modernizācijas darbi un pārskatīti procesi, ņemot vērā, ka tie ir izstrādāti novecojušā tehnoloģijā un ir būtiski, lai nodrošinātu PVN atmaksu Latvijas uzņēmējiem, tad tiek veikta to modernizācija.	01.06.2026.	Vidēja		VID	Iestādes iniciatīva
6.		VID analītisko rīku attīstība un uzturēšana						
	6.1		Tiek stiprinātas analītiskā kapacitāte apvienojot datu noliktas sistēma datus no dažādām avotu sistēmām, tai skaitā ārējām, lai uzlabotu iespējas veikt nodokļu nomaksas analīzi un mazināt riskus taktiskā un operatīvā līmenī.	31.12.2026.	Vidēja	-	VID	Iestādes iniciatīva
7.		Kriptoaktīvu ziņošanas un starptautiskās apmaiņas izveide (DAC8)						
	7.1	Jauna starptautiskās informācijas	DAC8 direktīva paredz jaunu informācijas apmaiņu, kas ļaus nodokļu iestādēm savā starpā apmainīties par	01.01.2027.	Augsta	-	VID	Eiropas padomes

Nodokļu jomas mērķarhitektūras apraksts

Nr.		Projekts / aktivitāte	Apraksts	Termiņš	Prioritāte	Priekšnosacījumi	Atbildīgais, dalībnieki	Avots
		apmaiņas sistēma par kryptoaktīvu ziņošanu	nerezidentu kryptoaktīviem un ar tiem saistīto darījumu informāciju.					direktīva 2023/2226
8.		Tehnoloģiski novecojušo sistēmu izslēgšana						
	8.1	NIS	Tehnoloģiski novecojušās nodokļu apstrādes sistēmas NIS izslēgšana. Esošajā situācijā liela daļa no sistēmas ir pārcelta uz MAIS, DNS un citām sistēmām.	01.01.2030.	Augsta	Esošās funkcionalitātes pārvešana uz citām nodokļu sistēmām	VID	Iestādes iniciatīva
9.		IKT risinājumu un pakalpojumu kiberdrošības paaugstināšana						
	9.1		Tiek plānota sistēmu pāreja uz valsts mākoņpakalpojuma sniedzēju nodrošināto infrastruktūru, lai varētu izmantot serveru jaudu atbilstoši serveru noslodzei, kā arī papildus stiprināt VID sniegto pakalpojumu kiberdrošību.	01.01.2030	Vidēja	-	VID	Iestādes iniciatīva

5.2. Mijiedarbība ar citām jomām

Tabula 11 Nodokļu jomas mijiedarbība ar citām jomām

Nr.	Joma	Komponents	Ietekme
1.	Muitas joma	Muitas maksājumu uzskaitē un kontrole	Esošajā situācijā muitas maksājumi tiek uzskaitīti un kontrolēti sistēmā CMIS. Pārskata periodā ir paredzēts maksājumu uzskaiti un kontroli pilnībā pārcelt uz MAIS informācijas sistēmu, kas ir pamatā nodokļu jomai informācijas sistēma. Tādā veidā apvienojot un centralizējot vienā vietā muitas un nodokļu maksājumus.
2.	Muitas joma	Klientu portāls	Lietotāji pie muitas jomā esošās sistēmas EMDAS autorizējas izmantojot EDS
3.	Muitas joma	Infrastruktūra	Abām jomām ir kopīga tehniskā infrastruktūra.
5.	Izglītības joma	E-kvītis	Ieviešot e-kvītis tās tiktu izmantotas GID deklarācijas iesniegšanā un apstrādē
6.	Veselības joma	E-kvītis	Ieviešot e-kvītis tās tiktu izmantotas GID deklarācijas iesniegšanā un apstrādē
7.	Datu apmaiņas joma	DAGR	Jaunās datu apmaiņas un datu apmaiņu modernizācija, kur tas iespējams tiek realizēta izmantojot DAGR komponenti.
8.	Tieslietu joma	E-lieta un APAS	Nodokļu jomā ir būtisks skaits gan ar administratīviem lēmumiem, gan ar tiesvedībām, lai sagaidītu procesu uzlabojumus šajā jomā

5.3. Riski

Tabula 12 Nodokļu jomas identificētie riski

Nr.	Risks	Ietekme	Iespējamība	Mazināšanas pasākumi	Īpašnieks
1.	Tehnoloģiju novecošana – atsevišķām pamata sistēmām jauninājumu pievienošana ir ierobežota	Augsta	Augsta	Meklēt papildus finansējumu, lai varētu nodrošināt tehnoloģiski novecojušo sistēmu modernizāciju.	VID
2.	Iepirkuma norises neprognozējamība	Augsta	Vidēja	Izveidota kompetenta iepirkuma komisija, iekļaujot tajā speciālistus atbilstoši iepirkuma priekšmeta specifikai	VID

Nodokļu jomas mērķarhitektūras apraksts

Nr.	Risks	Ietekme	Iespējamība	Mazināšanas pasākumi	Īpašnieks
3.	Projektu īstenošanai pieejamo cilvēkresursu nepietiekamība, tai skaitā ārpakalpojuma kapacitāte	Augsta	Vidēja	Projektu īstenošanas gaitā tiek paredzēta pakāpeniska izstrādāto funkcionalitāšu ieviešana produkcijas vidē, tā izlīdzinot īstenošanas personāla noslodzi, optimāli un efektīvi izmantojot cilvēkresursus	VID
4.	Nepietiekama datu kvalitāte apgrūtina efektīvu nodokļu administrēšanu un sistēmu attīstību	Augsta	Augsta	Uzlabot datu pārvaldības procesus un kvalitātes kontroles mehānismus Ieviest datu kvalitātes monitoringa rīkus	VID
5.	Politiskā nenoteiktība - Reformu kavēšanās vai sasteigta ieviešana	Augsta	Vidēja	Aktīva iesaiste politikas plānošanas procesā un atgriezeniskās saites sniegšana par nepieciešamo laiku, lai kvalitatīvi veiktu sistēmu izstrādi vai pielāgošanu.	VID, FM